

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 10, din 06.09.2009

Perspectivile dezvoltării relațiilor R. Moldova cu Rusia, România și Ucraina

*Transcriptul emisiunii radiofonice, din 06 septembrie, realizată de Asociația pentru Politică Externă (APE) în colaborare cu Agenția de știri și analize Imedia și cu asistența Fundației germane Friedrich Ebert Stiftung (FES). Emisiunea este difuzată la Radioul Vocea Basarabiei în fiecare duminică.

Principalele Teme ale Emisiunii:

1. *Evoluția relațiilor dintre R. Moldova și Rusia în perioada post electorală*
2. *Evoluția relațiilor dintre R. Moldova și România în perioada post electorală*
3. *Evoluția relațiilor dintre R. Moldova și Ucraina în perioada post electorală*

Corneliu RUSNAC, moderator IMEDIA: Bună ziua, dragi ascultători, sunt Corneliu Rusnac și ca de obicei, la această oră, vă invit la o emisiune de discuții pe teme de politică externă, realizată cu suportul „Asociației de Politică Externă” și finanțată de Fundația „Friedrich Ebert”.

Astăzi v-om discuta despre câteva evenimente care au avut loc la București, Kiev și Moscova și care au legătură directă cu Republica Moldova. I-am invitat în studio pe domnul **Anatol Țăranu, fost deputat care acuma activează în cadrul Institutului de Istorie și Drept al Academiei de Științe, și pe domnul Eugen Revenco, director de programe la Asociația pentru Politică Externă.**

Bună ziua, în primul rând! Și aș vrea să începem discuția noastră cu recenta declarație a reprezentantului oficial al Ministerului de Externe al Federației Ruse, Andrei Nesterenko privind situația din Republica Moldova făcută la o conferință de presă de la Moscova. Andrei Nesterenko și-a exprimat speranța că în Parlamentul de la Chișinău, citez: ”Pe baza unor compromisuri reciproce va fi creată o coaliție politică stabilă care să împiedice alunecarea țării într-o criză a sistemului politic ce ar afecta negativ dezvoltarea economică a Republicii Moldova și angajamentele sale externe precum și procesul de reglementare transnistreană”. Cum trebuie înțeleasă această declarație a oficialului rus în care iată nu mai găsim o susținere directă a Partidului Comuniștilor cum se întâmpla altă dată? Dl Țăranu, va rog...

1. *Evoluția relațiilor dintre R. Moldova și Rusia în perioada post electorală*

Anatol ȚĂRANU, fost deputat: Această declarație a reprezentantului Ministerului de Externe a Federației Ruse este una tradițională pentru asemenea situații. Din acest punct de vedere trebuie să spunem că poziția Federației Ruse a devenit mult mai realistă decât cea care a fost demonstrată în luna aprilie când reprezentanții sus puși ai Federației Ruse s-au grăbit să-l felicite pe domnul Voronin și Partidul Comuniștilor cu victoria care a fost obținută în alegeri. De data aceasta Federația Rusă după toate probabilitățile, învățată pe experiența amară acumulată în prima jumătate a anului, face un gest care este de așteptat din partea unei țări cum este Federația Rusă. Sunt expuse speranțele că în Republica

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 10, din 06.09.2009

Moldova se va instala un guvern funcțional, un guvern care va putea să duca la bun sfârșit relațiile între Federația Rusă și Republica Moldova, inclusiv într-o zonă atât de vulnerabilă cum este conflictul transnistrean luând în considerație faptul că Federația Rusă este unul din sponsorii principali ai procesului de reglementare politică în raioanele de Est ale Republicii Moldova. Mie mi se pare această declarație foarte realistă și binevenită. Din acest punct de vedere Federația Rusă de fapt își manifestă dorința și disponibilitatea de a colabora cu acel guvern care se va instala în Republica Moldova în rezultatul scrutinului democratic și în rezultatul voinței exprimate de alegătorii Republicii Moldova pe data de 29 iulie. Eu cred că noi trebuie să salutăm o asemenea atitudine.

Corneliu RUSNAC: Dl Revenco?

Eugen REVENCO director de programe la Asociația pentru Politică Externă: În primul rând această declarație este cum spunea și domnul Țăranu un lucru firesc, găsim asemănare în constatarea situației și deschiderea pentru cooperare evidentă cu guvernul care va fi instaurat așa cum asemănător a declarat și reprezentantul Uniunii Europene la Chișinău Kalman Mizsei, dar ceea ce este important că din această declarație eu constat că Federația Rusă nu intenționează să construiască relația în baza unui oarecare partid, ci are nevoie de o relație durabilă cu o țară, care este Republica Moldova, și guvernul care este sau trebuie să fie cât mai repede numit și numirea guvernului este și de interesul Federației Ruse care nu are în aparență interesul în destabilizarea situației din Republica Moldova, este o abordare constructivă, o abordare deschisă, o abordare care este așteptată la Chișinău și Partidul Comuniștilor ca un partid responsabil înțelege și preocupările părților din apropiere pentru o stabilitate și trebuie să contribuie în mod constructiv și pozitiv la păstrarea stabilității în țară și să contribuie la găsirea unui echilibru în țară și instaurarea cât mai repede a unui guvern funcțional. Nu vreau să spun că este vorba despre o deformare a unei noi coaliții sau vorbesc despre faptul că ceea ce este deja la Chișinău un fapt împlinit este o coaliție, o majoritate parlamentară constituită și probabil în conformitate cu tradițiile democratice cealaltă formațiune puternică reprezentată în Parlament trebuie să contribuie în mod constructiv la păstrarea stabilității în țară și nu la distrugerea anumitor coaliții.

Anatol ȚĂRANU: Dacă îmi permiteți, această declarație a Federației Ruse de fapt vorbește despre faptul că Kremlinul este gata să lucreze în Republica Moldova nu cu un guvern imaginar care s-a creat ca rezultat a unor preferințe interne a Federației Ruse, ci cu acel guvern care este emanația votului expus de alegătorii Republicii Moldova și acest lucru, repet încă odată, este salutabil.

Eugen REVENCO: Și mai mult ca atât, dacă continuăm același gând, este un lucru firesc, dar este încă o dată subliniat faptul că angajamentele unui Guvern nu sunt angajamente personale ale unor lideri și ele urmează să fie preluate în continuare de către celălalt guvern.

Corneliu RUSNAC: Cum credeți că vor evolua relațiile cu Rusia după schimbarea puterii la Chișinău? Dl Revenco?

Eugen REVENCO: Puterea se pare deja că s-a schimbat și evoluțiile nu pot fi decât în progrese. Să spunem că în mare, relațiile dintre Federația Rusă și Republica Moldova sunt reglementate. Avem în jur

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 10, din 06.09.2009

de 200 de acorduri bilaterale încheiate într-un vast domeniu. De asemenea, sunt în vigoare o serie de înțelegeri multilaterale în cadrul CSI, în cadrul Consiliului Europei, în cadrul altor organizații internaționale, care ne leagă reciproc și care constituie un cadru juridic suficient pentru colaborare. Niciuna dintre formațiunile care astăzi au acces la putere nu a formulat idei, gânduri sau chemări anti rusești, ba din contra, toate formațiunile sunt conștiente și au o abordare pragmatică. Înțeleg că interesul Republicii Moldova este de a cultiva relații bune cu toate țările, în special cu țări care au o putere regională, cum este Federația Rusă. Altceva e că viziuni sunt diferite cu viteza cu care trebuie să se purceadă spre soluționarea conflictului transnistrean și modalitățile. Probabil că aici va fi cel mai spinos element, dar nici aici nu cred ca este temei pentru o încordare de relații. Eu văd doar o clasă politică reformată sau înnoită la Chișinău, o clasă politică care are valori și care vine să construiască, inclusiv să promoveze interesele naționale ale Republicii Moldova, care sunt multiple, inclusiv în Federația Rusă și nu sunt numai interese care țin de promovarea în comerț cu produse de bază sau cu materii prime.

Corneliu RUSNAC: Dl Țăranu?

Anatol ȚĂRANU: Relația cu Federația Rusă este foarte importantă pentru Republica Moldova. Cum pe plan economic așa și pe planul reglementării politicii în Transnistria. Din acest punct de vedere, Chișinăul este vital cointeresat ca această relație să se dezvolte ca una constructivă și una benefică pentru ambele țări. Alta e că multiplele acorduri încheiate între Republica Moldova și Federația Rusă nu întotdeauna sunt respectate întru totul în conformitate cu buchia acestor acorduri. Să ne aducem aminte că în conformitate cu Tratatul de bază dintre Republica Moldova și Federația Rusă, țările noastre se găsesc în relații de parteneriat strategic. Acesta însă defel nu a oprit Rusia în declanșarea războiului economic împotriva Republicii Moldova după 2003, atunci când Chișinăul a respins Memorandumul Kozak. Din acest punct de vedere, caracterul relațiilor moldo-ruse întru totul depind cum de Moscova așa și de Chișinău. Dacă Chișinăul, în timpul apropiat în condițiile unei guvernări noi democratice, care se instalează acum în Moldova, va încerca să pedaleze, după mine într-un mod absolut nejustificat, ideea aderării la NATO sau ieșirii din CSI, probleme care necesită indiscutabil o discuție profundă în societatea noastră cu atragerea experților și care necesită inclusiv și testarea voinței poporului în această privință, și care iarăși, după părerea mea, ar putea să ne aducă și beneficii foarte serioase, la momentul actual, aceste doua probleme : NATO și CSI nu sunt de o actualitate stringentă. Deci totul depinde de faptul în ce măsură politicienii de la Chișinău vor fi capabili să construiască această ierarhie a priorităților inclusiv în politica noastră externă, inclusiv în relația cu Federația Rusă. Repet încă o dată: noi avem nevoie de o relație pragmatică cu Federația Rusă și cel puțin declarațiile de program ale reprezentanților partidelor care au constituit Alianța pentru Integrare Europeană, vorbește despre faptul că ei înțeleg necesitatea acestei relații bune.

2. Evoluția relațiilor dintre R. Moldova și România în perioada post electorală

Corneliu RUSNAC: Acum aș vrea să discutăm puțin și despre un alt eveniment care a avut loc zilele trecute la București. Ministrul de externe al României, Cristian Diaconescu a declarat în cadrul întâlnirii anuale cu ambasadorii români, că Republica Moldova se află în continuare printre prioritățile regionale ale României. Ministrul român de externe a explicat astfel că România ca stat membru al Uniunii

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 10, din 06.09.2009

Europene, citez : “va insista în continuare pentru o mai mare implicare UE în Republica Moldova având în vedere perioada economică dificilă actuală prin acordarea de asistență financiară europeană”. Cristian Diaconescu a amintit că “în pofida unor tensiuni induse artificial în relația cu Republica Moldova”, acesta a fost la fel un citat, “politica de cooperare și sprijinire a Chișinăului pe cale europeană a rămas neschimbată”. Și tot Cristian Diaconescu a declarat într-un alt context că România nu s-a opus niciodată semnării tratatului politic de bază și celui de frontieră, atâta doar că aceste acorduri trebuie negociate în spirit european.

Înseamnă aceasta oare că am putea să ne așteptăm odată cu schimbarea puterii la Chișinău la semnarea acestor documente care iată care timp de mai mulți ani au umbrit relațiile moldo-române? Dl Țăranu?

Anatol ȚĂRANU: Eu cred că în timpul apropiat Ministerul de externe va fi capabil probabil să prezinte o agendă în ceea ce privește relansarea relațiilor moldo-române care au fost atât de profund afectate de regimul comunist. Acestea sunt patru probleme cheie care trebuie să fie soluționate cât mai rapid în relația cu București-ul. În primul rând este vorba despre abolirea acestui regim de vize, care a fost atât de neinspirat impus de actualul guvern. A doua problemă se referă la Acordul despre Micul Trafic la Frontieră, care iarăși este o prioritate indiscutabilă. Rămân problemele legate de aceste două acorduri: Acordul de Bază și Acordul de Frontieră, care după părerea mea, nu sunt de o actualitate stringentă și pot fi cel puțin deplasate în timp. Asupra acestor probleme trebuie de discutat. Am în vedere faptul că la București, există câțiva politicieni de vază, care într-un fel s-au expus pe marginea acestor acorduri și luând în considerație faptul că București-ul intră într-o fază destul de fierbinte, este vorba de campania electorală, și renunțarea la o poziție deja afișată va crea greutăți suplimentare pentru acești lideri politici de la București. Eu nu văd necesitatea ca Chișinăul să insiste, într-o manieră urgentă, ca aceste probleme să fie puse pe tapet. Din acest punct de vedere, eu cred că Chișinăul ar face un gest de complezență, și de fapt i-ar ajuta București-ului, inclusiv și relației cu București-ul pe viitor, dacă ar amâna, cel puțin pe un timp oarecare, abordarea acestor două probleme. În rest, eu nu vad ce ar putea să umbrească relația Chișinăului cu București-ul în timpul apropiat în cadrul noii guvernări care se instalează la Chișinău. Eu sunt foarte optimist în această privință și cred că relațiile moldo-române, relația dintre România și r. Moldova în timpul apropiat va cunoaște o ascensiune apreciabilă.

Corneliu RUSNAC: Dl Revenco?

Eugen REVENCO: Eu o să o iau de la capăt cu tratatele. Eu împărtășesc această clasificare în documente care nu sunt conflictuale sau nu trezesc nici un fel de dificultăți sau obiecții sau care nu au o componentă politică în sine atât de importantă și care nu au fost controversate în societate, care le face din start ratificabile și aplicabile, cu efecte directe pentru cetățeni. În primul rând, mă refer la regimul de călătorii, vizele. Abolirea regimului de vize care a fost introdus de Chișinău, prima acțiune indiscutabil deja, este clar că aceasta va fi una din priorități. Doi, încheierea acordului privind micul trafic. Iar celelalte acorduri care în fond nu trebuie să creeze dificultăți, Acordul privind regimul de frontieră și Tratatul Politic de Bază nu sunt documente care să producă efecte directe pentru cetățeni și nu sunt de natură într-adevăr să ne dea sau să ne ia de mâncare. Aceste documente, pentru a face bine relații, ar fi foarte bine să fie lăsate pentru că nu constă negocierea în a impune un document, ci a face aceste

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 10, din 06.09.2009

documente acceptate de societate sau ratificabile de către legislativ. De aceea, probabil că nu este cel mai potrivit moment acum să se lanseze negocierile. Oricum este bine să fie lansate negocieri, s-ar putea că și viziunile de la Chișinău să fie mai progresiste decât acele care au fost promovate. Noi știm că într-un climat prietenesc s-a ajuns la un Tratat Politic de Bază parafat, care era ratificabil pentru ambele legislative, care a fost ulterior sabotat de către Partidul Comuniștilor de la Chișinău și s-a ajuns peste nouă ani de zile la un document care nu poate fi semnat măcar, asta e ceea ce ar fi elemente vizibile.

Este un lucru foarte important apoi în construcția unei relații europene, și această relație europeană noi putem să o construim pe două căi, eventual cu pași mărunți, fără implicare politică, adică să preluăm expertiza și cunoștințele europene din România, care la coraportul preț-calitate sau cost-efect, sunt cele mai comode, cele mai rentabile. Noi implementăm asemenea proiecte deja cu suportul Ambasadei Marii Britanii. Și pot să vă asigur că la nivel tehnic lucrurile merg politica pașilor mărunți mergem și pot fi realizate modificări armonizarea legislației cu cea europeană. România a trecut recent această experiență și încă mai are memoria și cunoștințele care sunt transferabile. Într-al doilea rând, dacă este să ne gândim la o construcție deja mai de durată, atunci același Tratat Politic de Bază despre care se vorbește, eu nu văd utilitatea unui document care să repete fie că lucrurile care deja există sau să construiască niște relații care deja sunt. Documentele care s-au negociat la Chișinău, în 2000 și cel care a negociat guvernul Greceanii și Tarlev, conduse de Voronin, guvernele anterioare, sunt guverne care s-au axat pe situația de preaderare a României la NATO, preaderare la UE.

Suntem acum în situația în care și UE a evoluat și Republica Moldova intenționează să-și aprofundeze relația. Și această relație este mult mai diversă și la capitolul politic, instituții de cooperare, formă de colaborare. Deci dacă documentul bilateral, tratatul politic bilateral vine să creeze niște structuri inferioare sau niște forme de cooperare inferioare celor care vor fi construite în cadrul Acordului de asociere cu Uniunea Europeană atunci acest Tratat Politic de Bază este inutil, nu creează valoare adăugată. Altfel, dacă el va avea un specific și va asista Republica Moldova mai tare în apropierea de UE și ar grăbi acest proces, da, atunci asemenea documente, în așa o abordare nouă europeană, care ar completa sau chiar ar face mai detaliată implementarea angajamentelor noastre europene și apropierea de UE, da, asemenea document noi am avea nevoie.

Corneliu RUSNAC: În cadrul aceleiași reuniuni anuale a ambasadorilor de la București, președintele României Traian Băsescu a declarat că Republica Moldova în procesul său de integrare europeană trebuie inclusă în același pachet cu țările din Balcanii de Vest. Ce șanse există ca Republica Moldova să facă parte din pachetul respectiv? Dl Revenco?

Eugen REVENCO: Geografic nu facem parte, astăzi suntem deja parte a Parteneriatului Estic și real vorbind este foarte greu. Apoi, există posibilități de diferențiere chiar și în cadrul acestui Parteneriat Estic. Doar ca Republica Moldova trebuie să satisfacă criteriile politice de bază. Deci care sunt criteriile politice? În primul rând, implementarea angajamentelor asumate 14 ani în urmă față de Consiliul Europei, 14 ani noi nu ne îndeplinim angajamentele pe care ni le-am asumat să le îndeplinim în câțiva ani de zile. Astăzi suntem țara cu cea mai lungă istorie în implementarea angajamentelor noastre față de Consiliul Europei. Țara care din 2001 am început a produce regrese, spre regret asta este. Și Consiliul

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 10, din 06.09.2009

Europei în Adunarea Parlamentară a adoptat și rezoluții unde a fost scris negru pe alb, aceasta este una din condiții, îndeplinirea angajamentelor de aderare este una din condiții în avansarea relațiilor cu Uniunea Europeană. Probabil că Republica Moldova, nu probabil dar cu siguranță Republica Moldova trebuie în primul rând să-și stabilizeze instituțiile, să promoveze reformele democratice, inclusiv când vorbim de reforme democratice trebuie să nu uităm de administrația locală, autonomia locală, audiovizualul, justiția, poliția, dar un lucru nou foarte sensibil va fi înlăturarea consecințelor evenimentelor din 7 aprilie, pentru că 7 aprilie a scos o serie nu că de slăbiciuni, dar o serie de probleme instituționale nebănuite, sau mai bine zis camuflate, dar care existau, sensibilitatea cărora a fost constant ignorată. Deci fără înlăturarea problemelor constatate, nu vom putea să evoluăm. Dar Moldova este o țară mică, o țară care cunoaște procesele democratice, cunoaște cum se face transferul de putere. Din fericire, toate regimurile în Moldova, spre deosebire de alte țări din CSI, s-au schimbat pașnic și implementarea reformelor, dacă toate partidele vor dori, toate forțele politice nu vor construi obstacole oficiale, Republica Moldova poate avansa ușor și repede o integrare europeană aprofundată și atunci având un randament, o istorie cu succes, putem face diferența cu actorii mari care sunt, cu aceeași Ucraina, care astăzi pe noi ne întrece și celelalte țări din regiune. Atunci abia putem să vorbim despre o asemănare și despre o apropiere sau de perspective europene, pentru că în fond ce ne interesează pe noi în Balcani, nu să fim în acel pachet, dar să nu treacă acest tren de aderare fără noi. Iar atât timp cât noi vom fi la coada grupului din est, nu putem să ne apropiem deloc nici de pachetul acesta balcanic.

Corneliu RUSNAC: Dl Țăranu?

Anatol ȚĂRANU: Opinia care a fost formulată de către președintele Băsescu este o propunere extrem de generoasă și de fapt atestă o strategie pe care ar trebui să o îmbrățișeze Republica Moldova. De fapt despre ce vorbește Băsescu? El spune Republicii Moldova „Frați moldoveni, nu trebuie să mergeți în Europa cu pași mici, nu trebuie să târăgănați acest proces. Aveți șansele să faceți un salt. Desigur pentru aceasta trebuie să depuneți eforturi supraomenești, să încercați să faceți niște lucruri pe care alte țări le-au făcut pe parcursul mai multor ani, iar voi, având în vedere că sunteți cu adevărat o țară mică, o țară care nu necesită mari resurse pentru a vă ridica la nivelul unei țări cu o istorie europeană, aveți această șansă”. Pachetul Balcanilor de Vest înseamnă cu totul o altă abordare a procesului de integrare europeană pentru Republica Moldova decât pachetul Parteneriatului Estic. Și din acest punct de vedere Băsescu de fapt ne propune să încercăm o altă cale decât cea care a fost deja pentru noi predestinată de Bruxelles și partenerii din Occident. Mie mi se pare că acest proiect este unul...da, el pare a fi foarte idealist, dar este unul foarte ambițios și nu ar fi rău dacă politicianii de la Chișinău ar fi puțin idealiști și ar încerca să realizeze un proiect de o asemenea anvergură. Aceasta ar însemna că Republica Moldova ar putea să depășească actualele dificultăți într-un ritm mult mai rapid decât acela care ni se propune de fapt de toți acei care astăzi observă evoluțiile din interiorul Republicii Moldova.

3. Evoluția relațiilor dintre R. Moldova și Ucraina în perioada post electorală

Corneliu RUSNAC: Acum să trecem și la relațiile cu Ucraina. Cu câteva săptămâni în urmă guvernul de la Kiev a inclus Republica Moldova în lista țărilor care prezintă sau care ar prezenta un risc sporit de migrație ilegală alături de multe țări din statele africane și asiatice. În urma acestei decizii cetățenii

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 10, din 06.09.2009

moldoveni au fost obligați să aibă asupra lor suma minimă echivalentă cu 1100 de euro pentru a putea intra în Ucraina. Ulterior această decizie a fost suspendată până la formarea noului guvern de la Chișinău. De ce a adoptat Kievul decizia respectivă? A fost cumva un semnal pentru autoritățile moldovene? Dl Țăranu!

Anatol ȚĂRANU: Eu cred că această decizie vorbește despre neprofesionalismul ambasadei noastre de la Kiev. Faptul că în Republica Moldova această problemă nu s-a discutat din timp, ea doar nu a căzut din pod această decizie a serviciului de grăniceri din Ucraina. Ambasada noastră la Kiev deja de mult trebuia să semnaleze acest pericol care vine și Ministerul nostru de Externe trebuia să ia toate măsurile necesare pentru a contracara această decizie a Kievului, care este într-un fel ofensatoare pentru cetățenii Republicii Moldova. În fond, vreau să vă spun că relația noastră cu Kievul este o relație foarte proastă, este o relație care denotă faptul că politica noastră externă în raport cu țările vecine este o politică falimentară, în deosebi în ceea ce privește Kievul. Din acest punct de vedere trebuie de menționat un lucru, dacă în relația cu București-ul noi dintotdeauna putem să mizăm pe faptul că Bucureștiul va fi iertător, că București-ul va fi tolerant față de mai multe gafe pe care poate să le comită Chișinăul, și le comite, și aceasta se datorează unei relații speciale care noi o avem cu București-ul, indiferent de coloratura regimului politic de la Chișinău pînă în raport cu Kievul noi nu avem această prioritate.

Din acest punct de vedere, relația cu Kievul trebuie să fie pe o bază extrem de sănătoasă, pe o bază care ne-ar permite să nu nimerim într-o situație penibilă, cum este această decizie referitor introducerea taxelor, sau la îngrădirea drepturilor cetățenilor Republicii Moldova care călătoresc în Ucraina. Kievul trebuie să fie un partener extrem de important și eficient pentru Republica Moldova, fiindcă relația cu Kievul în mare măsură determină și relația noastră cu Federația Rusă, nemaivorbind despre eficiența politicii pe care o promovăm noi în problema reglementării politicii în Transnistria. Faptul că astăzi relația cu Kievul se găsește la acel nivel la care se găsește vorbește despre aceea că Chișinăul este restant la acest capitol și că noua guvernare care vine la Chișinău în primul rând trebuie să fie preocupată de relația cu Ucraina, care este una prioritară. Primul lucru pe care l-aș face eu, dacă aș avea posibilitatea să influențeze lucrurile, aș trimite la Kiev un ambasador care ar fi capabil corect să informeze Chișinăul și în deplina cunoștință de cauză, iar pe de altă parte ar fi capabilă să promoveze la Kiev linia elaborată la Chișinău, cu condiția că această linie, această politică este conștientizată de însăși Chișinăul.

Corneliu RUSNAC: Dl Revenco?

Eugen REVENCO: Eu împărtășesc această îngrijorare față de o degradare a relației dintre Kiev și Chișinău, dintre Ucraina și R. Moldova și această degradare nu a început ieri, acum suntem la un minim care putea fi evitat. Dacă e să ne amintim, acum 10 ani în urmă R. Moldova avea o colaborare intensă cu Kievul, pe diferite segmente, ne amintim chiar și întâlnirile trilaterale dintre președinții din Ucraina, România și R. Moldova, tentative și declarații de diferit nivel, după care relația nu a mai fost, începând cu 2001 relația nu a mai fost atât de frumoasă, și nu este doar cazul Ucrainei. Se pare că R. Moldova are o problemă în ași lămuri relațiile cu vecinii săi, pentru că vecinii R. Moldova astăzi nu sunt doar Ucraina și România, mai este și Uniunea Europeană care a devenit vecin a R. Moldova, este NATO care a devenit vecin a R. Moldova. Și din această perspectivă, țara noastră, guvernul nou, ar trebui să-și reevalueze și să

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 10, din 06.09.2009

redefinească obligatoriu strategiile sale și concepția de politică externă pe care o va avea, ca ea să țină cont de aceste noi schimbări, noi provocări dar în primul rând opțiunile și posibilitățile ni care se deschid.

R. Moldova în ziua de astăzi este o țară închisă, și nu mă tem să spun că este o țară închisă. Vizele cu România confirmă acest lucru. Ieșirea spre Ucraina, iarăși este o dovadă, și dacă ne uităm la regimul nostru comercial care în principiu este unul deschis, noi totuși trăim mai mult din importuri, trăim mai puțin din exporturi și suntem o piață mică. Deci, R. Moldova poate câștiga numai atunci când va ști să se deschidă lumii și să înceapă să cunoască lumea din exterior mai mult. Numai atunci noi vom reuși. Ziceam că este nevoie ca R. Moldova să-și redefiniească, să revadă relațiile sale cu vecinii. Cine sunt ei? Cum lucrăm cu ei? Cum aprofundăm relațiile? Cum penetrăm pe piețele noastre și cum ne promovăm interesele noastre înafara R. Moldova având în vedere că avem deja vecini mai mari și mai mulți. Și cu același NATO, nu este vorba de a adera mâine sau poimâine la NATO ci pentru că el este vecin, este vorba de a cunoaște acest vecin și de a cunoaște modul în care putem să valorificăm prezența sa, vecinătatea cu el pentru a scoate avantaje atât pentru securitatea R. Moldova cât și pentru avansarea comerțului și avansarea intereselor noastre naționale în întregime. Același lucru și față de UE, dar aici deja, cu certitudine, avem în societate un consens pentru aderare. De aici trebuie să pornim construcția relațiilor noastre.

Îar în ceia ce privește, dacă revin înapoi la Kiev, ce este de făcut? Cu siguranță că de această dată este o penalizare din partea Kievului pentru o serie de probleme pe care nu le-am rezolvat, și avem multe probleme mici și avem dificultăți mai mari. Noi împreună cu Ucraina nu avem proiecte mari comune. Nu am construit poduri, noi am încetat să zburăm, sau chiar nouă ni s-a interzis să mai zburăm la Kiev în ultimii câțiva ani. R. Moldova și-a deschis un serviciu foarte bizar în Odessa care substituie într-un fel serviciul consular, o filială a Ministerului Dezvoltării informaționale care iarăși este o anomalie în practica internațională, care trezește iarăși nemulțumiri la Kiev. R. Moldova recent vorbea despre armonizarea sistemelor energetice și conectarea la piața energetică europeană pentru ași asigura securitatea energetică iar acum vedem că am renunțat la a cumpăra energie electrică din Ucraina. Preferăm să cumpărăm energie electrică acum de la Centrala de la Cuciurgan care alimentează regimul de la Tiraspol și care se alimentează cu gaz din Rusia...

Anatol ȚĂRANU: ...și care după toate probabilitățile alimentează interesele economice ale unor inși de la Chișinău...

Eugen REVENCO: ...și am renunțat la construcția unei linii energetice comune pentru conectarea la piața energetică a Uniunii Europene și în acest fel ne vulnerabilizăm pe noi, și am devenit parteneri necredibil și am devenit niște vecini dubioși pentru Ucraina. Noi avem nevoie să construim în Ucraina un partener credibil și pentru aceasta trebuie să ne urmăm interesele noastre naționale și să comunicăm cu Kievul dar nu să ne ascundem și să facem chestii care nu sunt așteptate la Kiev. Diplomația înseamnă a pregăti terenul, să nu iei prin surprindere partenerul cu care construiești o relație durabilă, dacă o construiești, ori cu vecinii nu poți avea o altfel de relație decât relații durabile.

Sinteze și Dezbateri de Politică Externă

Buletin Săptămânal, Nr. 10, din 06.09.2009

Anatol ȚĂRANU: Dacă se poate ca să continui această linie pe care a propus-o dl Revenco. Vreau să vă spun că atitudinea R. Moldova față de GUAM, organizație regională, în care Ucraina încearcă să joace rolul de lider regional, din acest punct de vedere, pur emoțional, Ucraina este foarte cointereseată în această organizație, iar comportamentul nostru, al Chișinăului, în cadrul acestei organizații este pur și simplu revoltătoare. Ceia ce a făcut Chișinău, când, de fapt, a lovit peste mâna partenerului său, și a încercat să ostracizeze niște inițiative care veneau din partea Kievului vorbește despre faptul că la Chișinău avem o politică externă infantilă și acest lucru dăunează enorm relației noastre cu Kievul cu toate că am avut posibilități foarte mari ca să ieșim elegant din această situație, să ne păstrăm relațiile cu Kievul în cadrul GUAM-ului și în același timp să folosim mecanismele GUAM-ului pentru a avea o deschidere mai largă în negocierile cu aceiași Rusie care privește cu ochi proști această organizație. Păcat că R. Moldova sub guvernarea comunistă a pierdut aceste oportunități.

Corneliu RUSNAC: Din păcate timpul rezervat emisiunii noastre a expirat. Dl Țăranu, dl Revenco, eu vă mulțumesc foarte mult pentru prezența la acest program. Stimați ascultători, eu Corneliu Rusnac, vă reamintesc că ați ascultat o emisiune de discuții pe teme de politică externă realizată cu suportul Asociației pentru Politică Externă și finanțată de Fundația "Friedrich Ebert". Aici vă spun la revedere și vă aștept săptămâna viitoare la un nou program. Pe curând!